

1 ממעלה

ממשלת דוד בן גוריון

הכנסת הראשונה

ט' אדר תש"ט 10.3.1949 - כ"א חשוון תשי"א 1.11.1950

◀ הממשלה ה-1 בראשותו של דוד בן גוריון סמוך לכינונה במשרד ראש הממשלה בתל אביב

מתוך קווי היסוד

בעזרת ותיקי החקלאות בהקמת מפעלים התיישבותיים חדשים; שקידה על שיכון העולים; הנחלת הלשון לעולים ומיזוגם בחיי התרבות, הכלכלה והחברה במדינה.

תכנית פיתוח: אכלוס מהיר ומאוזן של שטחי המדינה דלי האוכלוסין ומניעת ריכוז מופרז בכרכים; שקידה על פיתוחה של ירושלים על ידי ריכוז מוסדות תרבותיים, לאומיים וממשלתיים בתוכה; ביצוע מפעלי השקאה בעמקים ובערבות הנגב, ייעור ההרים, ייבוש הביצות, השבחת הקרקע בכל חלקי הארץ; הלאמת מקורות המים, אוצרות הטבע, אדמות האזורים השוממים ושירותים שבהם תלוי ביטחון המדינה. שום הפקעה או החרמה לא תיעשה בלי פיצוי מתאים; שקידה על שכלול קשרי הטלפון, הטלגרף והרדיו ופיתוח דרכי התחבורה ביבשה, באוויר ובים; מלחמה שיטתית נגד יוקר החיים, מתוך שמירה

חירות, שוויון ודמוקרטיה: יובטח שוויון גמור של זכויות וחובות לכל אזרחיה, בלי הבדל דת, גזע ולאום; יובטח חופש של דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; יקום שוויון מלא וגמור של האישה - שוויון בזכויות ובחובות; המדינה תספק את צורכי הדת הציבוריים של תושביה, אבל תמנע כפייה בענייני דת.

מדיניות חוץ: נאמנות לעקרונות מגילת האומות המאוחדות וידידות עם כל המדינות השוחרות שלום ובמיוחד עם ארצות הברית וברית המועצות; חתירה לקראת ברית יהודית ערבית; תמיכה בכל צעד המחזק את השלום, מבטיח זכויות האדם ושוויון העמים בעולם ומגביר סמכותו וכשר פעולתו של א"מ.

עלייה: קיבוץ גלויות; הפניית העלייה לכפר ולהתיישבות החקלאית לכל צורותיה, הקמת משקי לימוד והדרכת העולים

הרכב הממשלה

חברי הממשלה ותפקידיהם במהלך תקופת כהונתה

גולדה מאירסון
שרת העבודה
והביטוח העממי

יצחק מאיר לורין
שר הסעד

דב יוסף
שר האספקה והקיצוב
שר החקלאות

דוד בן גוריון
ראש הממשלה
ושר הביטחון

דוד רמז
שר התחבורה

פנחס רוזנבלט (רוזן)
שר המשפטים

אליעזר קפלן
שר האוצר
שר המסחר והתעשייה

יהודה לייב הכהן מימון
שר הדתות
השר לנפגעי מלחמה

משה שרת
שר החוץ

חיים משה שפירא
שר הבריאות,
שר העלייה
שר הפנים

בכור שלום שטרית
שר המשטרה

זלמן שזר
שר החינוך והתרבות

שנכנס לצבא בלי מקצוע - תינתן לו האפשרות ללמוד מקצוע. המדינה תדאג לקיום המשפחות שמפרנסיהן נפלו במלחמה או איבדו בה כושר עבודתם.

חוקי עבודה: המדינה תבטיח חופש התאגדות העובדים ותטפח את האיחוד המקצועי הכולל של העובדים במדינה; המדינה תשווה זכויות הפועל הערבי לזכויות הפועל היהודי תוך פעולה קונסטרוקטיבית להעלאה מודרגת של רמת חייו, ארגונו, חינוכו ותרבותו לזו של הפועל היהודי; החוק יאסור העסקת נשים בענפים המזיקים לאימהות, יבטיח חופשת לידה בשכר עם זכות שמירה על מקום העבודה וימנע עבודת לילה מפועלת-אם; לשכת עבודה אחידה תחלק עבודה למבקשיה ללא אפליה עדתית, לאומית, מפלגתית או אחרת בהתאם לחוק, שייקבע לשם כך.

על תנאי חיים הוגנים של העובדים והשכבות העממיות; סילוק המחיצות העדתיות בחיי החברה והמדינה; דאגה להעלאת הילודה, הענקות והקלות מיוחדות למשפחות מרובות ילדים.

חינוך: הקמת משרד מיוחד לחינוך ותרבות לשם טיפוח החינוך הכללי של כל ילדי העם, הבטחת רמה תרבותית הוגנת לכל איש ואישה בישראל. לכל הילדים והילדות עד גיל שייקבע בחוק יינתן חינוך חנם. הביקור בבתי הספר יהיה חובה על כל הילדים. יורחב החינוך החקלאי והמקצועי והנוער יחונך לחיי עבודה.

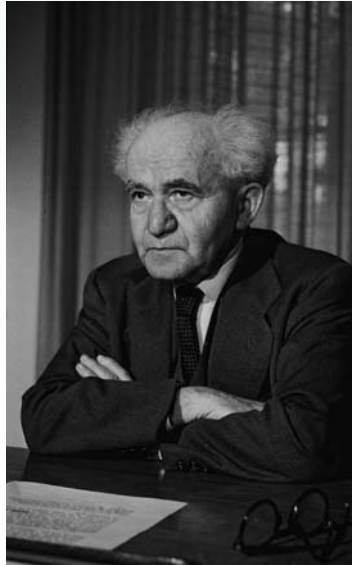
שיקום חיילים: החוק יבטיח זכות החייל המשוחרר לחזור למקום עבודתו - אם לפני התגייסותו לצבא עבד במקום קבוע. למשוחרר תהיה זכות עדיפות בקבלת עבודה או משרה. מי

קורות חיים

דוד בן גוריון 1886-1973

ראש הממשלה הראשון של מדינת ישראל וממובילי המאבק להקמתה, מנהיג מפלגת הפועלים של ארץ ישראל (מפא"י) ויו"ר הנהלת הסוכנות היהודית.

נולד בעיירה פלונסק שבפולין והתחנך בבית ספר עברי שהוקם על ידי אביו. בן 17 הצטרף לתנועה הסוציאליסטית "פועלי ציון". בשנת 1906 עלה לארץ ישראל ועבד כפועל במושבות. היה ממקימי ארגון "השומר". בשנת 1910, בוועידת פועלי ציון, נבחר כחבר מערכת העיתון "האחדות" בו התפרסם מאמרו הראשון בחתימתו החדשה: בן גוריון (במקור גרין).

בשנים 1911-1914 למד משפטים באיסטנבול אך מלחמת העולם הראשונה מנעה ממנו להשלים את לימודיו. בשנת 1915 גורש

מהארץ על ידי השלטונות העות'מניים והוגלה לאלכסנדריה. משם נסע לארה"ב והמשיך לפעול למען רעיונות הציונות והסוציאליזם, והיה ממקימי תנועת "החלוץ". בשנת 1918 התגייס לגדוד העברי של הצבא הבריטי וחזר עמו לארץ ישראל. באותה שנה החל את פעילותו בתנועת העבודה ובין השנים 1920-1935 היה מזכירה הכללי של הסתדרות העובדים בארץ ישראל, שהיה בין מקימיה.

בשנת 1935 נבחר לתפקיד יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית, תפקיד בו כיהן עד שנבחר, ערב הקמת המדינה, ליו"ר מנהלת העם. לכן גוריון היה מקום מרכזי באיחוד תנועת אחדות העבודה ותנועת הפועל הצעיר למפלגת הפועלים של ארץ ישראל (מפא"י), שהייתה המפלגה הגדולה והשלטת בשלושת העשורים הראשונים של המדינה.

עם פרסום "הספר הלבן", בשנת 1939, קבע בן גוריון את אופי המאבק בהגבלות שהטילו הבריטים על העלייה לארץ וההתיישבות בה, באמצעות הגברת ההעפלה והקמת נקודות התיישבות גם במקומות אסורים על ידי השלטון הבריטי. בשנת 1942 יזם את "תכנית בילטמור" שבה נוסחה לראשונה התביעה להקמת ישות יהודית מדינית בארץ ישראל.

ביום שישי, ה' באייר תש"ח, ערב סיום המנדט הבריטי על ארץ ישראל, הכריז בן גוריון על הקמת מדינת ישראל. עם הקמת המדינה עמד בראש הממשלה הזמנית ולאחר מכן כיהן כראש הממשלה וכשר ביטחון עד להתפטרותו הסופית מהממשלה ביוני 1963 (פרט לתקופה שבין דצמבר 1953 ונובמבר 1955).

בן גוריון הנהיג את המדינה בזמן מלחמת העצמאות והוביל אותה לניצחון במערכה. בשנים הראשונות להנהגתו שקד על עיצוב כוחו ודמותו של צה"ל והשקיע את מרב המשאבים בעלייה ההמונית שהכפילה את אוכלוסייתה היהודית של ישראל. כמו כן ביטל את הזרמים בחינוך (למעט הזרם העצמאי של החרדים), יזם את בניית המוביל הארצי, התמודד עם הסכם השילומים מגרמניה, גיבש מדיניות פרו מערבית ופעל לזכות בהכרתן של מדינות רבות ככל האפשר בישראל.

בשנת 1954 התפטר מראשות הממשלה והצטרף לקיבוץ שדה בוקר שבנגב, בקריאה לצעירים ללכת בעקבותיו וליישב את הנגב. בשנת 1965 היה שותף להקמתה של רשימת פועלי ישראל (רפ"י) ונבחר מטעמה לכנסת השישית.

בשנת 1970, והוא בן 84, פרש דוד בן גוריון מהחיים הפוליטיים והקדיש את זמנו לכתיבת זכרונותיו. ב-1 בדצמבר 1973 נפטר בן גוריון ונקבר בשדה בוקר, ליד רעייתו פולה, בחלקת הקבר אותה בחר בחייו.

מילים ומנהיגות

מתוך "ניטע הנשמה"

דברי ראש הממשלה דוד בן גוריון בפתח שנתון הממשלה תש"י (1950)

ראש הממשלה דוד בן גוריון, משמאלו שר האוצר אליעזר קפלן, מימינו הרמטכ"ל יגאל ידין

מימין לשמאל: שר הסעד יצחק לוין, שר הקיצוב והאספקה דב יוסף ושרת העבודה גולדה מאיר

מימין שרת העבודה גולדה מאיר, עומד שר התחבורה דוד רמז

עם הקמת מדינת ישראל נהפכנו מתובע לנתבע. מעכשיו אנו אחראים לארץ זו. השממה תובעת עלבונה מאיתנו, והעזובה הממושכת תיזקף על חשבוננו.

שכנו לארץ לא בזכות אבות בלבד. הוכחנו לעצמנו ולאחרים, שארץ שוממה וחרבה זו אנו בלבד מוכשרים ורוצים להחיותה, לכנותה ולהיבנות בה. כי רק בזאת ניוושע. עשינו עד כה מעט, השליטים הזרים והבעלים הנכרים לא הניחו לנו לעשות יותר. השלטון הזר והבעלות הנכרייה אינם עומדים עוד למכשול לנו, ומעכשיו ניבחן במעשינו, ובמעשינו בלבד. המבחן יהיה לא צבאי בלבד, אף לא כמה עולים נקלוט. אחד המבחנים - ואולי המבחן המכריע והקובע - יהיה כמה אדמה נבנה ונפרה.

על כל קשייה העצומים, בנויה לא בלבד על כישרון המשק ועזרת העם והמדינה, אלא נשענת בשורה הראשונה על יצר הקיום וכוח היצירה של העולים עצמם. בכוח אלה נתגבר במוקדם או במאוחר על חבלי העלייה.

לא כן הפרחת השממה. המדבר דומם וקולו לא נשמע, והוא עומד בשימונו מאות ואלפים בשנים, ולא עוד אלא שהוא מתפשט ומתרחב, ובלי התערבות יוזמה נמרצת ומתוכננת של המדינה הציונית אין לו תקנה.

עד לפני שנה ומחצה לא אנו היינו אחראים לשממה זו. זרים שלטו בארץ ונכרים בעלו אדמתה. גאוותנו הייתה על הפינות המעטות אשר הפרינו והפרחנו. השאר היה ברשות זרה. השממה שימשה לנו הוכחה לצדקת תביעתנו ההיסטורית.

משלת מדינת ישראל חייבת לדאוג לחיי-עולם לא פחות מלחיי-שעה. אין זו מדינה שרירה וקיימת של עם שוכן על אדמתו מימים ימימה. אין גם האדמה בארץ זו אדמה מיושבת ובנויה. זוהי מדינה ציונית, המצווה על מעשה בראשית. והמעשה הוא כפול: קיבוץ גלויות ובניין השממה. שתי משימות, שאין להן כמעט דוגמה בהיסטוריה, ולא יבוצעו בלי מאמץ עליון, חומרי ומוסרי, בלי תנופה ויוזמה נועזת. אבל יש הבדל בין שתי המשימות. קיבוץ גלויות עומד מאחוריו לחץ אדיר של העולים, צורכיהם ורוצונם. העלייה מופעלת בכוחה הפנימי ולא בלבד בכוח עזרה מן החוץ. בזרם העלייה מתגלה כוח דינמי של עם צמא מולדת ועצמאות. העולים הם גורם פעיל, וקליטת העלייה,